

STANOWISKO
RADY POWIATU W BIAŁEJ PODLASKIEJ
dotyczące uczczenia 100-lecia autokefalii
Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego

Rada Powiatu w Białej Podlaskiej pragnie wyrazić hołd, głęboki szacunek i uznanie dla wszystkich, którzy przez 100 lat przyczynili się do uzyskania i upamiętniania wydarzenia historycznego autokefalii Kościoła Prawosławnego w Polsce.

Historia prawosławia na ziemiach polskich jest ściśle związana z dziejami naszego kraju. Sięga ona czasów misji świętych Cyryla i Metodego, którzy odegrali kluczową rolę w chrystianizacji Europy Środkowo-Wschodniej w IX wieku, wprowadzając liturgię w języku słowiańskim oraz słowiański alfabet. Zwani byli Apostołami Słowian.

Ich uczniowie kontynuowali tę misję, co wprowadziło prawosławie na nasze terytorium już w początkach polskiej państwowości. Po Unii Lubelskiej z 1569 roku prawosławie było jedną z najważniejszych religii na wschodnich terenach kraju. Uchwały Sejmu Wielkiego i orzeczenia Kongregacji Pińskiej były de facto pierwszą próbą autokefalii Kościoła prawosławnego w Polsce w ramach Patriarchatu Konstantynopola.

Wysiłki Państwa i ludności prawosławnej zostały przerwane w wyniku rozbiorów Polski. Wówczas to prawosławni w Polsce zostali włączeni do struktur Kościoła rosyjskiego. Taki stan rzeczy trwał przeszło sto lat. Impuls do starań o utworzenie samodzielnej (autokefalicznej) struktury Kościoła prawosławnego dało odzyskanie przez Polskę niepodległości. Podstawą takich działań była wielowiekowa, opisana wyżej obecność prawosławia na terenach Rzeczypospolitej.

Prawosławni mieszkańcy byli wiernymi synami i córkami Rzeczypospolitej, stając w obronie Ojczyzny. Na terenie II Rzeczypospolitej mieszkało ponad 4 mln prawosławnej ludności, istniało wiele świątyń i monasterów. Działania władz państwowych i hierarchii kościelnej zostały zwieńczone sukcesem 13 listopada 1924 r. to w tym dniu Święty Synod Kościoła w Konstantynopolu podjął decyzję o nadaniu autokefalii Cerkwi w Polsce, co przyczyniło się do umocnienia związku prawosławnych obywateli z Rzeczypospolitą Polską.

Historia pokazuje, że mimo problemów wynikających z uprzedzeń, przesądów i niechęci, prawosławie było i jest odwieczną, integralną częścią Polski. Po dziś dzień wzbogaca jej samorządność, kulturę i tradycje. Stulecie uzyskania autokefalii jest świętem całego kraju.

Akt samodzielności Kościoła prawosławnego w Polsce był wynikiem współpracy rządu i hierarchii, ale znalazł odbicie także na płaszczyźnie samorządowej i lokalnej, sąsiedzkiej współpracy. Prawosławni obywatele Polski potwierdzali słuszność tej decyzji swoją krwią w kampanii wrześniowej, pod Monte Cassino, podczas Powstania Warszawskiego, w Katyniu i licznych łagrach. Nadal pracują i służą na rzecz Ojczyzny.

Niniejsza uchwała jest zatem istotnym gestem symbolicznym:

- 1) uhonorowaniem dziedzictwa religijnego, podkreślając znaczenie prawosławia, jako integralnej części duchowego i kulturowego dziedzictwa Polski. Przypomina nam o wielowiekowej obecności i wkładzie Kościoła prawosławnego w rozwój religijny, społeczny i kulturowy naszego kraju.
- 2) upamiętnieniem historycznego wydarzenia, gdyż Autokefalia Kościoła Prawosławnego w Polsce, uzyskana w 1924 roku, była kluczowym momentem w historii polskiego prawosławia. Była to chwila, gdy Cerkiew uzyskała pełną samodzielność i niezależność od moskiewskich struktur, co miało znaczenie nie tylko religijne, ale również polityczne i społeczne w umacnianiu suwerenności odrodzonej Polski.
- 3) promocją dialogu i zrozumienia międzyreligijnego albowiem Polska jest krajem o tradycji wielowyznaniowej. Różne wspólnoty religijne współistnieją tutaj obok siebie. Informowanie jak najszerszej będzie zatem gestem promującym dialog między wyznaniem, ukazując szacunek i uznanie dla wkładu prawosławia w polską historię i kulturę.
- 4) znaczeniem dla społeczności prawosławnej, gdyż taki gest jest wyrazem uznania ich tożsamości, historii i wkładu w rozwój kraju. Jest to także sposób na podkreślenie równorzędności prawosławia wobec innych tradycji religijnych w Polsce, co ma szczególne znaczenie dla integracji społecznej i wzajemnego szacunku.
- 5) edukacją społeczną, gdyż niniejsze stanowisko Rady Powiatu w Białej Podlaskiej stanie się okazją do edukowania społeczeństwa, a w szczególności dzieci i młodzieży ze szkół ponadpodstawowych, dla których Powiat jest organem prowadzącym. Społeczeństwo powinno wiedzieć jak najwięcej na temat historii Kościoła prawosławnego w Polsce, jego roli w kształtowaniu tożsamości narodowej oraz jego wpływu na kulturę i tradycje wschodnich terenów kraju, co jest niezwykle ważne dla zrozumienia i docenienia różnorodności religijnej Polski.

Podjęcie przedmiotowej uchwały ma więc głęboki sens, zarówno w kontekście historycznym, jak i współczesnym, oddając hołd ważnemu wydarzeniu i ludziom, wspierając dialog międzykulturowy i promując wiedzę o wielokulturowym dziedzictwie zarówno Powiatu Białskiego jak i Polski.

Przewodniczący Rady

Wojciech Mitura